Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (tretji senat)

z dne 13. septembra 2017*

„Predhodno odločanje – Uporaba sistemov socialne varnosti – Delavci migranti – Določitev zakonodaje, ki se uporablja – Uredba (EGS) št. 1408/71 – Člen 14(2)(b)(i) – Oseba, ki je običajno zaposlena na ozemlju dveh ali več držav članic – Oseba, zaposlena v eni državi članici, ki med neplačanim trimesečnim dopustom opravlja dejavnosti zaposlene osebe v drugi državi članici“

V zadevi C-569/15,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Hoge Raad der Nederlanden (vrhovno sodišče Nizozemske) z odločbo z dne 30. oktobra 2015, ki je na Sodišče prispela 5. novembra 2015, v postopku

X

proti

Staatssecretaris van Financiën,

SODIŠČE (tretji senat),

v sestavi L. Bay Larsen (poročevalec), predsednik senata, M. Vilaras, J. Malenovský, M. Safjan in D. Šváby, sodniki,

generalni pravobranilec: M. Szpunar,

sodna tajnica: M. Ferreira, glavna administratorka,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 14. decembra 2016,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

– za nizozemsko vlado M. Bulterman in M. Noort, agentki,

– za češko vlado M. Smolek in J. Vláčil, agenta,

– za Evropsko komisijo M. van Beek in D. Martin, agenta,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 8. marca 2017

izreka naslednjo

* Jezik postopka: nizozemščina.

Sodbo

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 13(2)(a) in člena 14(2)(b)(i) Uredbe Sveta (EGS) št. 1408/71 z dne 14. junija 1971 o uporabi sistemov socialne varnosti za zaposlene osebe, samozaposlene osebe in njihove družinske člane, ki se gibljejo v Skupnosti, v različici, kot je bila spremenjena in posodobljena z Uredbo Sveta (ES) št. 118/97 z dne 2. decembra 1996 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 3, str. 3), kakor je bila spremenjena z Uredbo (ES) št. 592/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. junija 2008 (UL 2008, L 177, str. 1) (v nadaljevanju: Uredba št. 1408/71).

2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med X in Staatssecretaris van Financiën (državni sekretar za finance, Nizozemska) v zvezi z odločbo o odmeri dohodnine in prispevkov za socialno varnost.

Pravni okvir

3 Člen 1 Uredbe št. 1408/71 določa:

„V tej uredbi:

(a) zaposlena oseba in samozaposlena oseba pomeni:
(i) vsako osebo, ki je obvezno zavarovana ali prostovoljno nadaljuje zavarovanje za enega ali več primerov, ki so zajeti v sistem socialne varnosti za zaposlene ali samozaposlene osebe,

[…]“

4 Člen 13 te uredbe določa:

„1. Ob upoštevanju členov 14c in 14f se za osebe, za katere velja ta uredba, uporablja zakonodaja samo ene države članice. Zakonodaja, ki se uporabi, se določi v skladu z določbami tega naslova.

2. V skladu s členi [od] 14 do 17:

(a) za osebo, zaposleno na ozemlju ene države članice, velja zakonodaja te države, tudi če stalno prebiva na ozemlju druge države članice ali če je registrirani sedež ali poslovna enota podjetja ali posameznika, ki osebo zaposluje, na ozemlju druge države članice.

[…]“

5 Člen 14 navedene uredbe določa:

„Člen 13(2)(a) se uporablja v skladu z naslednjimi izjemami in posebnostmi:

[…]

(2) Za osebo, ki je običajno zaposlena na ozemlju dveh ali več držav članic, se veljavna zakonodaja določi na naslednji način:

[…]
(b) Za osebo, ki ni omenjena v (a), velja:
(i) zakonodaja države članice, v kateri stalno prebiva, če opravlja svojo dejavnost deloma na tem ozemlju ali če pripada več podjetjem ali več delodajalcem, ki imajo svoje registrirane sedeže ali poslovne enote na ozemlju različnih držav članic;

[…]“

Spor o glavni stvari in vprašanji za predhodno odločanje

6 X, nizozemski državljan, od 1. marca 2006 prebiva in je zaposlen na Nizozemskem pri delodajalcu s sedežem v tej državi članici.

7 X in njegov delodajalec sta se dogovorila, da bo X vzel trimesečni neplačani dopust, in sicer od decembra 2008 do vključno februarja 2009. Delodajalec je v dopisu z dne 12. novembra 2008 določil pogoje glede njunega delovnega razmerja v tem obdobju dopusta. Med drugim je bilo v dopisu natančneje določeno, da bo pogodba o zaposlitvi med tem dopustom ostala veljavna in da se bo X 1. marca 2009 vrnil k rednim delovnim obveznostim.

8 X je od decembra 2008 do februarja 2009 prebival v Avstriji, kjer je delal kot učitelj smučanja za drugega delodajalca s sedežem v tej državi članici.

9 V naslednjih letih X ni več koristil neplačanega dopusta. Vendar iz obvestil, ki jih je nizozemska davčna uprava pridobila od avstrijskih organov, izhaja, da je bila zadevna oseba v davčnem letu 2010 kot delavec dvakrat vključena v register avstrijskega sistema socialne varnosti. Enako velja za davčna leta od 2011 do vključno 2013, v katerih je bila v ta register vključena enkrat letno za obdobje enega ali dveh tednov.

10 Spor med X in državnim sekretarjem za finance se nanaša na odmero dohodnine in prispevkov za socialno varnost za leto 2009. Nanaša se zlasti na vprašanje, ali je bil X januarja in februarja 2009 vključen v nizozemski obvezni sistem socialne varnosti in je bil torej iz tega naslova zavezan plačati prispevke.

11 Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden (pritožbeno sodišče v Arnhem-Leeuwardnu, Nizozemska) je v pritožbi zoper sodbo Rechtbank Gelderland (okrožno sodišče v Gelderlandu, Nizozemska) razsodilo, da delovno razmerje med X in nizozemskim delodajalcem med neplačanim dopustom ni bilo prekinjeno in da se tudi za januar in februar 2009 uporablja nizozemska zakonodaja.

12 X je pri predložitvenem sodišču zoper navedeno sodbo vložil kasacijsko pritožbo.

13 V teh okoliščinah je Hoge Raad der Nederlanden (vrhovno sodišče Nizozemske) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ti vprašanji:

„1. Ali je treba naslov II Uredbe št. 1408/71 razlagati tako, da se za zaposleno osebo s stalnim prebivališčem na Nizozemskem, ki svojo dejavnost običajno opravlja na Nizozemskem in ki koristi neplačani dopust v trajanju treh mesecev, šteje, da je v tem obdobju (tudi) še naprej zaposlena na Nizozemskem, če (i) delovno razmerje v navedenem obdobju še naprej traja in (ii) se omenjeno obdobje za namene Werkloosheidswet (nizozemski zakon o brezposelnosti) šteje za obdobje, v katerem oseba opravlja dejavnost zaposlene osebe?

2. a) Katero zakonodajo je treba na podlagi Uredbe (EGS) št. 1408/71 šteti za upoštevno, če ta zaposlena oseba v času trajanja neplačanega dopusta opravlja dejavnost zaposlene osebe v drugi državi članici?
   b) Ali je v zvezi s tem še pomembno, da je zadevna oseba v naslednjem letu dvakrat, v sledečih treh letih pa enkrat za obdobja od približno enega do dveh tednov v tej drugi državi članici opravljala dejavnost zaposlene osebe, ne da bi na Nizozemskem koristila neplačani dopust?“

Vprašanja za predhodno odločanje

14 Predložitveno sodišče z vprašanjema, ki ju je treba obravnavati skupaj, v bistvu sprašuje, ali je treba člen 14(2)(b)(i) Uredbe št. 1408/71 razlagati tako, da je treba za osebo, ki prebiva in je zaposlena v eni državi članici ter ki v obdobju treh mesecev koristi neplačani dopust in v tem obdobju opravlja dejavnost zaposlene osebe v drugi državi članici, šteti, da je običajno zaposlena na ozemlju obeh držav članic v smislu te določbe.

15 V zvezi s tem velja spomniti, da določbe iz naslova II Uredbe št. 1408/71, ki zajemajo tudi člen 14(2), v skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča sestavljajo popoln in enoten sistem kolizijskih pravil, katerih cilj je ta, da za delavce, ki se gibljejo v Evropski uniji, velja sistem socialne varnosti ene same države članice, da se tako preprečijo prekrivanje nacionalnih zakonodaj in zapleti, ki lahko iz tega izhajajo (sodba z dne 4. oktobra 2012, Format Urządzenia i Montaże Przemysłowe, C-115/11, EU:C:2012:606, točka 29 in navedena sodna praksa).

16 V ta namen člen 13(2)(a) Uredbe št. 1408/71 določa načelo, da za osebo, zaposleno na ozemlju ene države članice, velja zakonodaja te države, tudi če stalno prebiva na ozemlju druge države članice (glej v tem smislu sodbo z dne 4. oktobra 2012, Format Urządzenia i Montaże Przemysłowe, C-115/11, EU:C:2012:606, točka 30).

17 Vendar je to načelo oblikovano „[v] skladu s členi [od] 14 do 17“ Uredbe št. 1408/71. V nekaterih posebnih položajih bi se namreč z običajno uporabo splošnega pravila iz člena 13(2)(a) te uredbe lahko ne preprečili, temveč nasprotno, povzročili administrativni zapleti za delavca in tudi za delodajalca ter organe socialne varnosti, ki bi lahko ovirali prosto gibanje oseb, zajetih s to uredbo (sodba z dne 4. oktobra 2012, Format Urządzenia i Montaże Przemysłowe, C-115/11, EU:C:2012:606, točka 31).

18 Člen 14(2)(b)(i) Uredbe št. 1408/71 določa, da za osebo, ki je običajno zaposlena na ozemlju dveh ali več držav članic, velja zakonodaja države članice, v kateri stalno prebiva, če opravlja svojo dejavnost deloma na tem ozemlju.

19 Iz te določbe, ki pomeni izjemo od splošnega pravila o državi zaposlitve kot navezni okoliščini, izhaja, da je njena uporaba pogojena s tem, da zadevna oseba običajno opravlja dejavnost zaposlene osebe na ozemlju dveh ali več držav članic.

20 Zato lahko položaj, kakršen je ta iz postopka v glavni stvari, spada na področje uporabe člena 14(2)(b)(i) Uredbe št. 1408/71 le, če se lahko za zadevno osebo, ki ji je delodajalec, ne da bi prekinil delovno razmerje, odobril večmesečni neplačani dopust, v času tega dopusta šteje, da je v smislu te določbe zaposlena v državi članici, v kateri je ta dopust vzela.

21 V zvezi s tem je treba ugotoviti, da je Sodišče glede prekinitve delovnega razmerja med starševskim dopustom razsodilo, da ima oseba status „delavca“ v smislu Uredbe št. 1408/71, če je obvezno ali prostovoljno zavarovana vsaj za eno tveganje v okviru enega od splošnih ali posebnih sistemov socialne varnosti, ki so navedeni v členu 1(a) te uredbe, in sicer neodvisno od obstoja delovnega razmerja (sodba z dne 7. junija 2005, Dodl in Oberhollenzer, C-543/03, EU:C:2005:364, točka 34).

22 Poleg tega iz sodne praksa Sodišča izhaja, da čeprav se določbe iz naslova II Uredbe št. 1408/71, drugače kot določbe iz njenega naslova I, nanašajo na osebe, ki opravljajo dejavnost zaposlene ali samozaposlene osebe, ne pa na zaposlene ali samozaposlene osebe, je treba v skladu z logično in skladno razlago osebnega področja uporabe te uredbe in sistema kolizijskih pravil, ki jih določa, zadevne pojme iz naslova II te uredbe razlagati ob upoštevanju opredelitev iz člena 1(a) te uredbe (glej v tem smislu sodbi z dne 30. januarja 1997, de Jaeck, C-340/94, EU:C:1997:43, točka 22, in z dne 30. januarja 1997, Hervein in Hervillier, C-221/95, EU:C:1997:47, točka 20).

23 Zato je treba – tako kot je opredelitev delavca kot zaposlene ali samozaposlene osebe v smislu Uredbe št. 1408/71 odvisna od nacionalnega sistema socialne varnosti, v katerega je ta delavec vključen – z „[dejavnostmi zaposlene osebe]“ in „[dejavnostmi samozaposlene osebe]“ v smislu naslova II Uredbe št. 1408/71 razumeti dejavnosti, ki so kot take določene z veljavno zakonodajo s področja socialne varnosti v državi članici, v kateri se opravljajo (glej v tem smislu sodbi z dne 30. januarja 1997, de Jaeck, C-340/94, EU:C:1997:43, točka 23, in z dne 30. januarja 1997, Hervein in Hervillier, C-221/95, EU:C:1997:47, točka 21).

24 Prav tako je mogoče šteti, da kadar oseba ohrani status zaposlenega delavca v času neplačanega dopusta, ki ji ga je odobril delodajalec, ta oseba opravlja dejavnost zaposlene osebe v smislu naslova II Uredbe št. 1408/71, čeprav se v tem obdobju ne izvajajo glavne obveznosti iz delovnega razmerja.

25 Tako se bo v položaju, kakršen je ta iz postopka v glavni stvari, v katerem veljavna zakonodaja s področja socialne varnosti po navedbah predložitvenega sodišča določa, da je oseba, ki vzame neplačani dopust za več mesecev, v obdobju dopusta še naprej zaposlena, ta oseba v navedenem obdobju štela za zaposleno osebo v smislu naslova II Uredbe št. 1408/71 v državi članici, v kateri je ta dopust vzela.

26 Čeprav zadevna oseba v tem obdobju opravlja dejavnost zaposlene osebe v drugi državi članici, bo v tem primeru njen položaj lahko spadal na področje uporabe člena 14(2)(b)(i) Uredbe št. 1408/71, če so dejavnosti, ki jih opravlja v tej drugi državi članici, običajne in bistvene (glej v tem smislu sodbo z današnjega dne, X, C-570/15, točka 19).

27 Za presojo običajnosti in bistvenosti dejavnosti, ki so se v tem obdobju opravljale v tej drugi državi članici, je treba zlasti upoštevati trajanje poklicne dejavnosti in naravo plačanega dela, kot sta določena v pogodbah, po potrebi pa tudi resničnost opravljenih dejavnosti (glej v tem smislu sodbo z današnjega dne, X, C-570/15, točka 21).

28 V teh okoliščinah bo moralo predložitveno sodišče preveriti, ali je dejavnost zaposlene osebe iz postopka v glavni stvari, ki jo je zadevna oseba v obdobju treh mesecev opravljala v Avstriji, običajna in bistvena, pri čemer okoliščina, ali je ta oseba tako dejavnost opravljala tudi po tem obdobju, neupoštevna.

29 Na podlagi navedenega je treba na postavljeno vprašanje odgovoriti, da je treba člen 14(2)(b)(i) Uredbe št. 1408/71 razlagati tako, da je treba za osebo, ki prebiva in je zaposlena v eni državi članici ter ki za obdobje treh mesecev vzame neplačani dopust in v drugi državi članici opravlja dejavnost zaposlene osebe, šteti, da je običajno zaposlena v obeh državah članicah v smislu te določbe, če, prvič, se v skladu z zakonodajo s področja socialne varnosti prve države članice v tem obdobju dopusta šteje za zaposleno osebo ter, drugič, je dejavnost, ki jo je opravljala v drugi državi članici, običajna in bistvena, kar pa mora preveriti predložitveno sodišče.

Stroški

30 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (tretji senat) razsodilo:

Člen 14(2)(b)(i) Uredbe Sveta (EGS) št. 1408/71 z dne 14. junija 1971 o uporabi sistemov socialne varnosti za zaposlene osebe, samozaposlene osebe in njihove družinske člane, ki se gibljejo v Skupnosti, v različici, kot je bila spremenjena in posodobljena z Uredbo Sveta (ES) št. 118/97 z dne 2. decembra 1996, kakor je bila spremenjena z Uredbo (ES) št. 592/2008 Evropskega

parlamenta in Sveta z dne z dne 17. junija 2008, je treba razlagati tako, da je treba za osebo, ki prebiva in je zaposlena v eni državi članici ter ki za obdobje treh mesecev vzame neplačani dopust in v drugi državi članici opravlja dejavnost zaposlene osebe, šteti, da je običajno zaposlena v obeh državah članicah v smislu te določbe, če, prvič, se v skladu z zakonodajo s področja socialne varnosti prve države članice v tem obdobju dopusta šteje za zaposleno osebo ter, drugič, je dejavnost, ki jo je opravljala v drugi državi članici, običajna in bistvena, kar pa mora preveriti predložitveno sodišče.

Podpisi